

Kyselytutkimus standardeista ja niiden käytöstä elintarvikevalvonnassa

Aineisto ja menetelmä

- Kysely yrityksille ja valvojille keväällä 2015
- Osa kysymyksistä yhteisiä
 - Tietämykset ja käsitykset standardeista ja viranomaisvalvonnasta, niiden päällekkäisyys ja koulutustarpeet
- Osa erillisiä
 - Standardien ja viranomaisvalvonnan kustannukset sekä auditoijan ja valvojan asiantuntemus
- Aineisto analysoitiin kesällä 2015
- Menetelminä kuvailevaa tilastoanalyysia ja tilastotestejä

Kyselyyn vastanneet

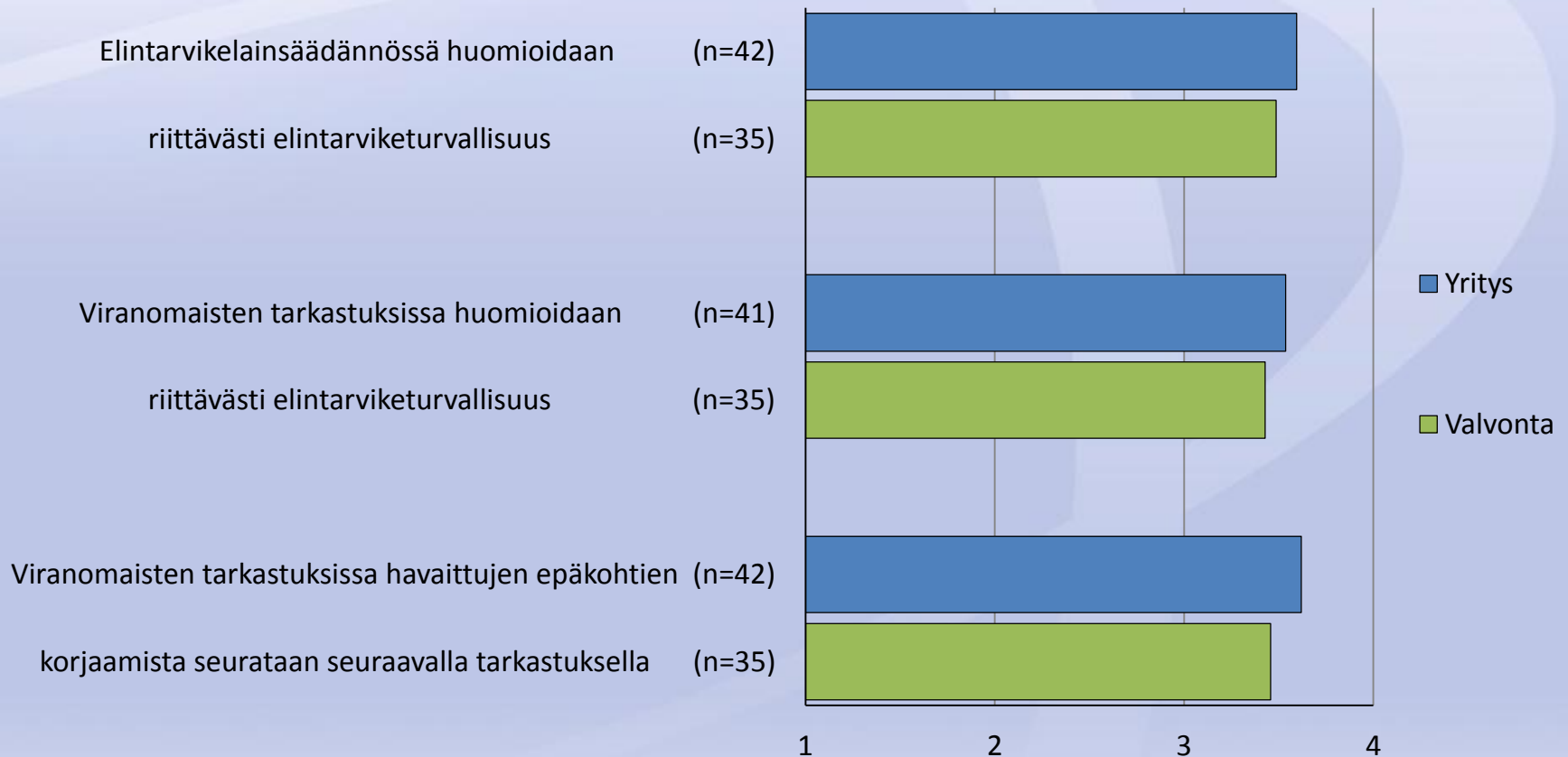
YRITYKSET

- Yhteensä 42 vastaajaa
- 57% vastaajista työskenteli 50-249 työntekijän toimipaikassa
- Sertifioitulaadunhallinta-järjestelmä käytössä 75 % toimipaikoista
- Eläinperäisiä tuotteita valmistavia yrityksiä 59 %

VALVONTA

- Yhteensä 39 vastaajaa
- 87 % toimeenpano ja 13 % lainsäädäntö ja ohjaus
- 51 % edes vähän kokemusta standardeista

Tietämykset ja käsitykset elintarvikelain- säädannöstä ja viranomaisten tarkastuksista

1 = täysin eri mieltä, 2 = osittain eri mieltä, 3 = osittain samaa mieltä, 4 = täysin samaa mieltä

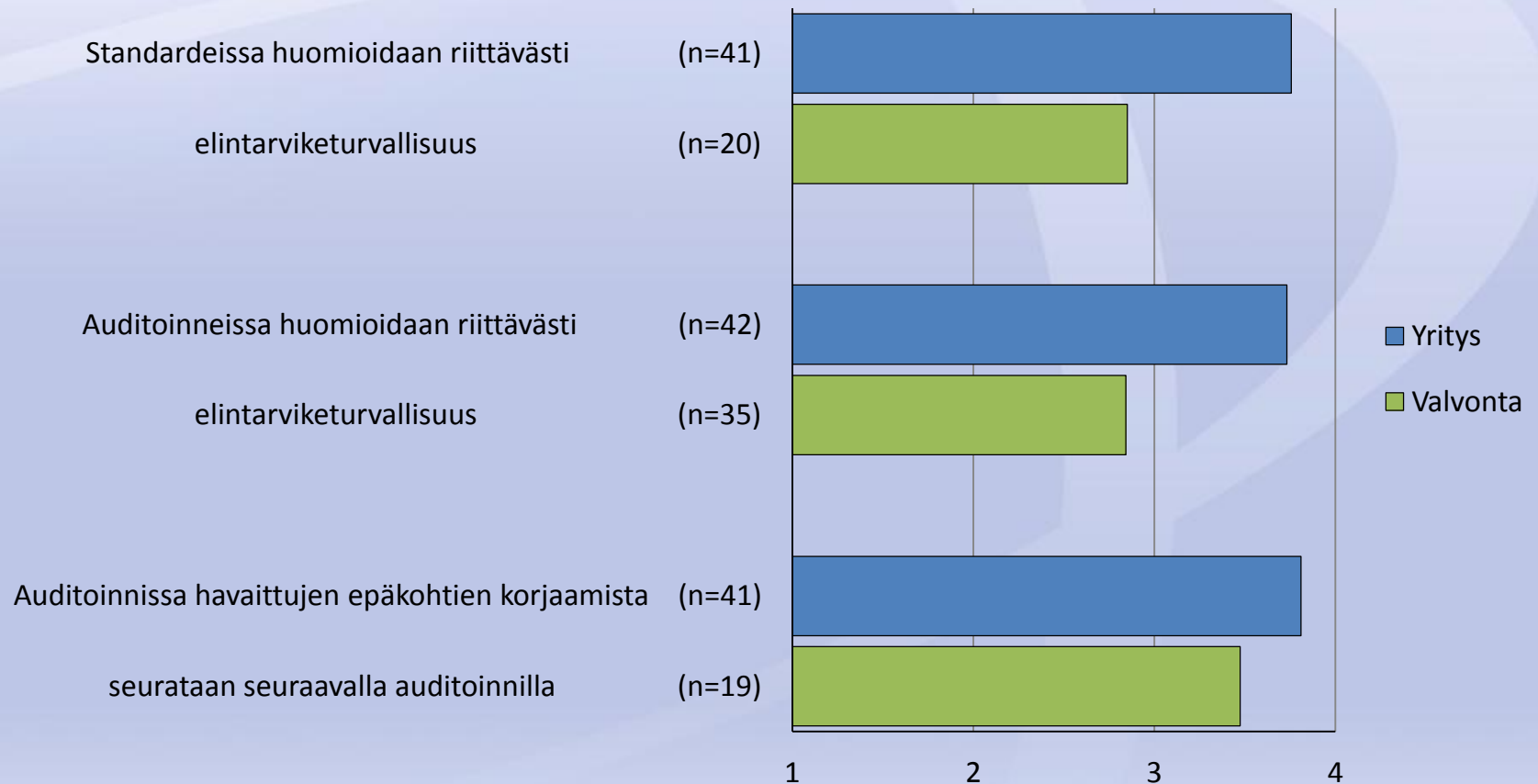
Tietämykset ja käsitykset standardeista

Kyselyyn vastanneiden yritysten ja valvonnan edustajien tietämys standardeista. Vastausvaihtoehtoina olivat täysin eri mieltä, osittain eri mieltä, osittain samaa mieltä, täysin samaa mieltä. Taulukossa on huomioitu kaikki vastaajat.

Väite	Täysin tai osittain samaa mieltä olevat kaikista kysymykseen vastanneista	
	Yritys %	Valvonta %
Tunnen jonkin elintarviketurvallisuutta koskevan standardin sisällön yleisellä tasolla (n=40/38) ^a	98	50
Tunnen yksityiskohtaisesti jonkin standardin (n=42/39)	90	15
Elintarviketurvallisuutta koskeva standardi sisältää kaiken sen mitä omavalvonnassa vaaditaan (n=41/21)	78	48

^a Vastanneiden yritysten lukumäärä / vastanneiden valvonnan edustajien lukumäärä

Tietämykset ja käsitykset standardeista ja auditoinneista

1 = täysin eri mieltä, 2 = osittain eri mieltä, 3 = osittain samaa mieltä, 4 = täysin samaa mieltä

Tietämykset ja käsitykset auditointi- ja tarkastustiheyksistä

- Yritykset pitivät auditointitiheyttä sopivana
- Merkittävä osa valvonnan edustajista ei osannut arvioida auditointitiheyttä
- Yritysten arviot tarkastustiheydestä jakautuivat
- Tarkastustiheys valvojen mielestä sopiva

Vastaaja	Auditointitiheys / Viranomaisen valvontatiheys	Liian alhainen	Sopiva	Liian tiheä	En osaa sanoa ^a
Yritys	Auditointitiheys (n=33)	0	82	9	9
	Viranomaisen tarkastustiheys (n=33)	3	45	42	9
Valvonta	Auditointitiheys (n=20)	20	30	0	50
	Viranomaisen tarkastustiheys (n=20)	10	70	15	5

^a En osaa sanoa tai vastausta ei ole annettu.

Kustannukset

- Yritykset pitivät sertifikaattien ja viranomaisvalvonnan kustannuksia suurempina kuin hyötyä
- Viranomaisvalvonta arvioitiin hyödyllisemmäksi suhteessa kustannuksiin kuin sertifikaatit
- Syynä hankkia sertifikaatti oli kaikissa yrityksissä joko asiakkaan vaatimus tai elintarviketurvallisuus

Sertifikaatin ja viranomaisvalvonnan kustannukset suhteessa hyötyyn	Hyöty on selvästi tai jonkun verran suurempi kuin kustannus	Kustannus on sopiva verrattuna hyötyyn	Kustannus on selvästi tai jonkun verran suurempi kuin hyöty
Sertifikaatin kustannukset suhteessa hyötyyn (n=32)	6	22	72
Viranomaisvalvonnan kustannukset suhteessa hyötyyn (n=42)	10	33	57

Asiantuntemus

- Yritykset pitivät auditoijan ja valvojan lainsäädännön asiantuntemusta hyvänä ja heidän tulkintoja sen vaatimuksista käytännön läheisinä
- Auditoijan vaatimia korjauksia helpompina toteuttaa kuin viranomaisen vaatimia, mutta viranomaisen kanssa yritykset arvioivat yleisemmin voivansa neuvotella määräajoista
- Yritykset arvioivat yksiselitteisesti auditoinnin parantaneen heidän osaamistaan elintarvikeriskien hallitsemisessa ja viranomaisvalvonnasta tätä mieltä oli suurin osa vastaajista.

Väite	Ei lainkaan % (n)	Jonkin verran % (n)	Selvästi % (n)	Hyvin selvästi % (n)
Auditointi on parantanut osaamistamme elintarvikeriskien hallitsemisessa (n=32)	0	31 (10)	38 (12)	31 (10)
Viranomaisvalvonta on parantanut osaamistamme elintarvikeriskien hallitsemisessa (n=43)	9 (4)	63 (27)	14 (6)	14 (6)

Päällekkäisyys

Väite	Täysin tai osittain samaa mieltä olevat kaikista kysymykseen vastanneista	
	Yritys %	Valvonta %
Koen, että standardin ja elintarvikelainsäädännön vaatimuksissa on päällekkäisyyttä (n=33/12) ^a	91	83
Koen, että auditoija ja valvoja tarkastavat samoja asioita (n=34/14)	82	86
Sertifioitu elintarviketurvallisuutta koskeva laadunhallintajärjestelmä voisi vähentää viranomaisvalvontaa (n=31/13)	94	85

^a Vastanneiden yritysten lukumäärä / vastanneiden valvonnan edustajien lukumäärä

Päällekkäisyyden poisto

- Kriteerit
 - Valvojille avoin pääsy standardeihin ja auditointikriteereihin
 - Valvojille riittävästi tietoa standardeista ja auditoinneista
 - Arvioitava mitä valvonnan osa-alueita standardit kattavat
- Vaikutukset
 - Nopeammat viranomaisen valvontakäynnit
 - Harvempi viranomaisen tarkastustiheys
 - Viranomaisvalvonnan keskittyminen muihin osa-alueisiin
- Riskit
 - Standardien harva auditointitiheys
 - Auditointitiheyttä ei arvioida riskiperusteisesti
 - Auditointien luotettavuus

Yritysten mielipiteet

- Yritysten oma osaaminen parantuu auditoinneilla ja tarkastuksilla
- Yritykset pitivät auditoijien ja valvojen asiantuntemusta hyvänä
- Auditoijat ja valvojat osaavat tulkita lainsäädännön vaatimuksia käytännönläheisesti

Yhteenveto

- Standardeilla ja elintarvikelainsäädännöllä on päällekkäisyyttä
- Auditoijat ja valvojat tarkastavat samoja asioita

⇒ Sertifioitu laadunhallintajärjestelmä voisi vähentää viranomaisvalvontaa

Kiitokset

- Kyselyn valmisteluun osallistuneet
- Kaikki kyselyyn vastanneet yritykset ja valvonnan edustajat